

Báró Orczy Lőrinc

(Tarnaörs, 1718. augusztus 9. – Pest, 1789. július 28.)

magyar főispán, tábornok és költő

Báró Orczy Lőrinc magas rangú államférfiak leszármazottjaként született 1718-ban. Apja, aki a kunok kapitánya címet viselte, maga is korának művelt emberei közé tartozott. A fiú latin és franciás kultúrában nevelkedett, de ifjúkora java részét otthon, a falusi kúriában élte, és egyenest jobbágyaitól tanulta a jóízű, népi magyar nyelvet. Az Orczyak a nevezetesen jó földesurak közé tartoztak. Orczy Lőrinc kezdettől fogva tudta és hirdette, hogy ők a parasztok munkájából élnek, tehát a parasztot meg kell becsülniök. Nem tartozott a jobbágyfelszabadítás előkészítőihez, sőt éppen a nemesi-jobbágyi rendszer ésszerűsége és morális indokolhatósága érdekében várta el magától és az egész nemességtől, hogy emberségesen bánjanak a paraszttal, s adják meg a dolgozó népnek a nagyobb életlehetőség mellett az emberi méltóságot. Ez a szatmári béke utáni évtizedekben, a paraszti élet mélypontja idején, a nemesi akusztikában olykor forradalminak is hatott.

Orczy először nyomtatásban csak a *Bessenyei György Társaságában* jelentkezik, de nemsokára Révai Miklós, a nyelvtudós kiadja verseinek első kötetét, ilyen tiszteletteljesen furcsa címmel: *Költeményes holmi egy nagyságos elmétől*. Szerény ember lévén, nem engedte nevét feltüntetni a kötetben. Későbbi versei együtt jelennek meg Barcsay Ábrahám költeményeivel, *Két nagyságos elmének költeményes szüleményei* címen.

Élete példaszerű volt. Előbb vitéz katona, bölcs generális, utóbb kitűnő és emberséges főtisztviselő, lelkesen szerette családját, fiainak jó nevelője volt, de említik, hogy gondos, hozzáértő gazdája volt birtokainak, és aligha volt Magyarország-szerte földesúr, akit jobban szerettek volna a jobbágyai. S tette mindezt derűsen, kedélyesen, művelten, maga körül is műveltséget árasztva. Kortársai némiképpen filozófusnak is tekintették. Nem volt filozófus, csupán a filozófusok műveinek élvezője, aki jobban érezte és értette a bölcsék világosságát és humorát, mintsem az eszmék forradalmiságát. Viszont igazi életfilozófus volt, aki érezte, élte és hirdette az ember és környezetének összhangját.

És költő volt mindenekelőtt. Egy kissé a felvilágosodás előfutára, majd a felvilágosodás társa, anélkül hogy igazi felvilágosodott lett volna, még később a következő nemzedék pártfogója és szállásadója, akinek körében már olyan eszmék is érettek, amelyektől visszariadt volna, ha megéri. De ezeknek az eszméknek forradalmi fellángolását már nem érte meg. Akkor halt meg, amikor Párizsban kitört a forradalom.

1789. július 28-án hunyt el Budapesten, a temetésére már otthonában, Tarnaörsön került sor.